

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова приймальної комісії
Ректор
Олексій ДНІПРОВ

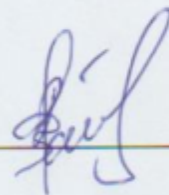

**ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ
з дисципліни «Історія України»
для всіх спеціальностей**

Затверджено на засіданні
приймальної комісії,
протокол № 2 від 24.03.2025 року

Програму склав доц. Владислав Єгоров

Завідувач кафедри політичних
наук та історії
доктор історичних наук, професор

Василь ДЕРЕВІНСЬКИЙ

Київ - 2025

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Співбесіда з історії України проводиться фаховою атестаційною комісією для вступників, які здобули повну загальну середню освіту або освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста (освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, освітній ступінь молодшого бакалавра) і бажають навчатись для здобуття ступеня бакалавра в Київському національному університеті будівництва і архітектури у 2024 році. Здавати вступний іспит з історії України у формі співбесіди можуть тільки вступники, які користуються спеціальними умовами вступу та мають на це право відповідно до розділу 8 Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти у 2024 році.

Програма складена на основі «Програми до зовнішнього незалежного оцінювання з історії України» (розділи 6-32), затвердженої МОН (наказ №696 від 26.06.2018 р.).

Оцінювання знань вступників на вступних випробуваннях здійснюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Вступник, який показав недостатній рівень знань та отримав негативну оцінку («незадовільно») не може бути рекомендований до зарахування.

Екзаменаційний білет складається з 30 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 1 бал. Переведення тестових балів в шкалу від 100 до 200 балів приведена в таблиці:

Кількість тестів, на які дано правильні відповіді	Оцінка за 200-бальною системою оцінювання
30	200
29	196
28	192
27	188
26	184
25	180
24	176
23	172
22	168
21	164
20	160
19	156
18	152
17	148
16	144
15	140
14	136
13	132
12	128
11	124
10	120
9	116

8	112
7	108
6	104
5	100

ЗМІСТ ПРОГРАМИ СПІВБЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Вступ до курсу «Історія України».

Сутність понять «історія» та «історична наука».

Необхідність вивчення історії своєї країни. Основні функції історичного пізнання.

Формування та розвиток українського етносу у період від початку VI – початку XXI ст.: Поняття «етнос», «нація», «народ». Типи етнічних спільнот: народ (етнос), народність, нація, їх наукові визначення. Поняття етногенезу.

Основні теорії та особливості етногенезу українців. Російський великодержавний погляд на історію українського народу. Російські імперські історики Татищев, Щербатов, Карамзін, Соловйов, Ключевський.

Ідея окремого існування українського народу в українській історіографії XIX ст.: Маркевич, Костомаров, Куліш, Драгоманов, Антонович. Питання етнічного розвитку українського народу в працях Михайла Грушевського. Теорія ранньослов'янського походження українського народу.

Концепція радянської історіографії про єдину давньоруську народність – спільну етнічну основу трьох східнослов'янських народів. Доктрина «старшого брата».

Внесок в історіографію проблеми українського етногенезу новітніх українських істориків.

Історичні корені українського народу.

Магістральна лінія україногенезу – змішування тубільної людності з низкою етнічних спільнот, що почергово нескінченним потоком з'являлися на території України.

Давні етнічні спільноти: трипільці, індоєвропейці (носії культури шнурової кераміки, ямної культури), кіммерійці, скіфи, сармати, германські, тюркські племена та їх вплив на формування українського народу.

Слов'яни – етнічне підґрунтя формування українського етносу. Формування праслов'янської етнічної спільності (друга половина I тисячоліття до н.е.). Велике розселення слов'ян (V–VI ст.). Племінні об'єднання антів та склавинів. Великі союзи східнослов'янських племен (княжіння), відомі за літописом: дуліби, бужани-волиняни, деревляни, хорвати, сіверяни, поляни, уличі та тиверці – безпосереднє етнічне підґрунтя українського етносу.

Провідна лінія україногенезу – змішування тубільної людності з низкою

етнічних спільнот, що почергово нескінченним потоком з'являлися на території України.

Основні етапи та особливості етно- та націогенезу українців.

Завершення формування у VIII–IX ст., українського етносу та його самоорганізація на державному рівні в X ст. Руська земля та Київська Русь – результат його державотворчих зусиль. *Перший етап українського етнотворення.*

Зовнішні «іноетнічні» фактори подальшого розвитку українського етносу наприкінці XV–першій половині XVII ст. – литовський, польський, татарський, московський (російський). Етнокультурна асиміляції українців, включення їх території до складу інших державно-політичних утворень, загроза фізичного винищення.

Збереження української етнічності у другій половині XVII–XIX ст. Формування української національної ідеї. Самоідентифікація українців: зміна назви «руський народ» на «український народ» та поширення етнополітоніма «Україна».

Феномен українського козацтва як маркера української етнічності та захисника етнонаціональних цінностей українців. Національна революція середини XVII ст., виникнення козацько-гетьманської держави – початок другого етапу націотворення в Україні.

Завершення процесу формування національної території, визначення українських історико-географічних та етнографічних регіонів.

Становище українського етносу та формування нації в XIX ст. Етнодемографічний розвиток України в XX ст.

Складність і трагізм демографічного розвитку України в XX ст. як наслідок політики держав, у межах яких перебував український етнос та подій загальноєвропейського та світового масштабу. Революції та війни, масові переселення, еміграції, депортації, терор та голодомори – фактори, що визначали демографічну ситуацію в Україні та розвиток українського етносу.

Сучасний стан українського етносу та нації.

Український національно-визвольний рух, його мета та завдання. Основні етапи українського національно-визвольного руху.

Боротьба українського народу за політичну самостійність з Литвою та Польщею.

Поразка у визвольних змаганнях. Втрата українською знаттю в середині

XVI ст. ролі виразника й провідника політичних прагнень свого народу.

Міщанство – провідна сила у боротьбу за збереження української мови, освіти, культури, православної віри. Діяльності братств.

Формування нової української визвольної сили – козацтва. Козацько-селянські повстання кінця XVI – поч. XVII ст.

Національно-визвольна революція в Україні середини XVII ст.

Причини, мета, характер, рушійні сили революції, її хронологічні рамки. Повстання під проводом Б.Хмельницького як складова революції, її апогей.

Смерть Б. Хмельницького. Руїна. Невдача намагань І. Виговського, Ю. Хмельницького, П. Дорошенка зберегти державу і територіальну єдність. Причини поразки революції та її уроки. Історичне значення революції.

Національно-визвольна і антифеодална боротьба на Правобережній Україні.

Повстання проти Речі Посполитої полковника Семена Палія. Гайдамацький рух у другому десятилітті XVIII ст. Козацько-селянське повстання «Коліївщина» 1768 р.

Антифеодалний і національно-визвольний рух у Галичині, на Закарпатті та Буковині. Опришки. Повстання на чолі з О.Довбушем (1738–1745 рр.).

Особливості українського національно-визвольного руху в XIX ст. – на поч. XX ст.

Роль і значення Наддніпрянщини і Галичини в українському національному відродженні XIX ст. Вплив ідей Т.Шевченка, М.Драгоманова, М.Міхновського на розвиток українського національного руху;

Загальноросійські суспільні та політичні рухи в Україні. Масони. Декабристи. Народники. Соціал-демократи.

Українські суспільні рухи, політичні організації і партії XIX – поч. XX ст. в контексті національно визвольної боротьби українського народу.

Кирило-Мефодіївське братство, Громадівський Рух, Руська трійця, Головна Руська Рада, Братство Тарасівців

Українські політичні партії на межі XIX–XX ст., їх програми та діяльність.

Здобутки і втрати українського національного руху з 1900 р. до 1917 р.

Український національно-визвольний рух в ХХ ст. – на початку ХХІ ст., його мета та завдання. Основні етапи українського національно-визвольного руху.

1. Основні здобутки руху в демократичній революції 1905-1907 рр. та втрати українського національно-визвольного руху у зв'язку з перемогою царизму та Першою світовою війною.

2. Національно-демократична революція в Україні 1917–1921 рр. Причини революції та її особливості. Причини її поразки та історичне значення.

3. Визвольна діяльність українців у 20–30-ті рр. Створення Організації Українських націоналістів (ОУН).

4. Німецько-нацистський окупаційний режим в Україні, його сутність та наслідки. Рух опору в роки Другої світової війни: український національний спротив (ОУН та УПА), радянське підпілля та партизани, польський збройний рух.

5. Бойові та трудові подвиги українського населення в роки війни. Внесок України у перемогу над нацизмом.

6. Національно-визвольна боротьба в середині 40–50 рр.

7. Національно-демократичний рух середини 1950–початку 1980-х рр.

8. Український національно-визвольний рух середини 80–початку 90-х рр. Народний Рух України. Відновлення незалежності України.

9. «Революція на граніті», «Помаранчева революція» та «Революція гідності»: сутність та наслідки.

Основні етапи та закономірності українського Державотворення ХVІ - початку ХХІ ст.

Латентна державність України в складі Великого Литовського князівства.

Княжий період українського державотворення.

Державотворча діяльність прийшлих народів. Державні утворення киммерійців, скіфів, сарматів, греків, готів, гунів та інших народів, їх тип, характеристика та вплив на державотворчу діяльність місцевого населення.

Перші державні утворення слов'ян. Державний союз слов'янських племен – антів. Союзи племен. Полянський союз «Руська земля».

Давньоукраїнська держава – Київська Русь. Основні етапи її формування. Періодизація історичного розвитку Київської Русі. Характеристика державності Київської Русі. Причини занепаду та ліквідації Київської держави, її історичне значення.

Руське королівство (Галицько-Волинська держава). Особливості політичного, соціально-економічного та культурного розвитку Галицького та Волинського князівств. Особливості внутрішньої та зовнішньої політики короля Данила. Причини занепаду та припинення існування Руського королівства, історичне значення.

Латентна державність України в складі Великого Литовського князівства.

Державотворчі процеси в період Козаччини.

Запорізька Січ - козацька республіка, модель козацької державності. Козацькі державні утворення Військо Запорозьке та Гетьманщина. Березневі статті Б.Хмельницького. Гетьманські статті – Конституційні акти козацької державності. Конституція П.Орлика.

Наступ Російського царизму на українську державність. Антиукраїнські заходи Петра I та Катерини II. Ліквідація Української козацької державності в кінці XVIII ст.

Державотворчі процеси в Україні XIX – XX та на поч. XXI ст.

1. Ставлення до української державності в період національного відродження XIX ст. і Української революції 1917–1920-х років. Відродження ідеї українського національного самовизначення.
2. Сутність владних структур, що утворилися під час Національної революції 1917 – 1921 рр. УНР з Центральною Радою, Гетьманат П.Скоропадського, УНР з Директорією, ЗУНР. Більшовицька радянська Україна.
3. Радянська Україна. Карпатська Україна.
4. Державотворча діяльність ОУН. Українське Державне правління.
5. Український Державний центр – українська державність в екзилі: його лідери, створення та діяльність.
6. Новітня Українська Держава. Проголошення державного суверенітету та незалежності України. Грудневий референдум 1991 р. Запровадження основних символів державності України. Особливості розвитку державності на сучасному етапі. Помаранчева революція 2004 р. та Революція Гідності 2014 р., їх вплив на сучасні державотворчі процеси в Україні. Зовнішньополітична діяльність урядів України в умовах незалежності. Україна в умовах гібридної війни та російської агресії у 2014-2022 рр.

Література для підготовки:

1. History of Ukrainian Statehood and Culture. Історія української державності та культури: конспект лекцій для студентів будівельних ВНЗ .Є.В. Перегуда та ін. Київ–Тернопіль: «Карт-Бланш», 2016. 168 с.
2. Історія української державності та культури: курс лекцій. Перегуда Є.В., Деревінський В.Ф., Дьомкін П.О. та ін. Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2024. 92 с.
3. Борисова, О. В. Історія української державності : підручник : Т. 2 : 1917–2017 рр. ЛНАУ. Київ : Кондор, 2018. 464 с.
4. Грицак Я. Що залишилось після Помаранчевої революції К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 31 с.
5. Зайцев Д. Ю. ОУН і авторитарно-націоналістичні рухи міжвоєнної Європи . Зайцев Д. Ю. УІЖ. 2012. №1.
6. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів .О. М. Бут, М. І. Бушин, Ю. І. Вовк за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2016. 644 с.
7. Історія української державності: підручник у 2-х томах. Борисова О.В., Климов А.О., Т. 1. Давні часи. Середньовіччя. Нова доба. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2018. 344 с.
8. Історія України: навчальний посібник. В.Ф. Панібудьласка, В.Ф. Деревінський, А.В. Тороп та ін. К.: КНУБА, 2010. 140 с.
9. Історія України : навчальний посібник. В. І. Танцюра, С. М. Куліш, О. О. Пересада. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 536 с.
10. Історія України. Навч. посіб. О.Д. Бойко .Київ: Академія, 2021. 640 с.
11. Касьянов Г.В. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960 — 80-х років. Київ: Либідь, 1995. 224 с.
12. Кралюк Петро. Історія України «без брому». Розвиток державності на українських землях. Харків: Видавництво Фоліо, 2020. 424 с.
13. Ковальчук М. Битва двох революцій: Перша війна Української Народної Республіки з Радянською Росією. 1917–1918 рр. Т. 1. К. : Видавничий дім «Стилос», 2015. 608 с.
14. Конституція України: Із змінами внесеними згідно із законом №2222 –IV, від 8.12.2004 р., ВВР, 2005, №2, Ст.44., 2006. Харків: «Фоліо», 48 с.
15. Мицик Ю.А., Бажан О.Г. Історія України. Навчальний посібник. К.: ТОВ «Видавництво «КЛІО», 2015. 680 с.
16. Патриляк І. «Перемога або смерть». Український визвольний рух, 1939–60-ті роки.: К.: Наш формат, 2015. 512с.
17. Олійник, М. Історія України : навч. Посібник. 3-тє вид., випр. та доп.– Львів : Новий світ-2000, 2018. 264с.
18. Палій, О. А. Історія України. Вид. 3-тє. К.: К.І.С., 2017. 594 с.

18. Пасічник, М. С. Історія України: розвиток державності та культури: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Вид. 3-тє, доп.Л.:Укр. акад. друкарства, 2016. 415 с.
19. Революція Гідності 2013–2014 рр. та агресія Росії проти України : наук.-метод. матер. Головка В., Палій О., Черевко О., Янішевський С.; за заг. ред. П. Полянського. К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2015. 36 с.
20. Реєнт О. П. Українські визвольні змагання 1917–1921 років.Київ : Арій, 2016. 280 с.
- 21.Світлична В.В. Історія України: Навч. посібн. 9-е вид.,. К.: Каравела, 2019. 408 с.
22. Шейко В. М. Інтелігенція і влада в часи Української революції 1917–1921 років.Монографія.Харків : ХДАК, 2020. 473 с.
23. Щербак В. Мій Майдан : революція гідності, листопад 2013 – лютий 2014. Київ : ЗН УА, 2015. 270 с.
24. 25 років незалежності : нариси історії творення нації та держави. В. В. Головка [та ін.] ; відп. ред. В. А. Смолій ; кер. авт. кол. Г. В. Боряк ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Ніка-Центр, 2016. 795 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://library.knuba.edu.ua/>
2. www.history.org.ua/index.php
3. <http://litopys.org.ua/coss1/shch02.htm>